

Keresztúry Ferenc: Sárospataki diákból orosz orvosprofesszor

1. ábra: Keresztúry Ferencet ábrázoló rézkarc a Szecsenov Orvostudományi Akadémia múzeumában

1999 decemberében egy nemzetközi patológus kongresszus részvevőjeként alkalmam nyílt meglátogatni a moszkvai Szecsenov Orvostudományi Akadémia múzeumát. A sok értékes látnivaló (például Lieberkühn 250 éves mikroszkópja) mellett nagy örömmel vettem észre *Keresztúry Ferenc* professzor (1735–1811) arcképét (1. ábra). A tárlatvezető elmondta, hogy Keresztúry volt az első, aki a Moszkvai Egyetemen nemcsak anatómiát és sebészetet, hanem patológiai anatómiát is oktatott. Azt, hogy valóban magyar születésű tudósról van szó, egy engem kísérő harmadéves orosz medikustól tudtam meg. Kérésemre bőségesen elláttak irodalommal, melyet itthon *Honti József dr.* jóvoltából kiegészítettem (1–6).

Keresztúry Ferenc kismemesi családban, Sárospatakon született (1735). 1756-tól 1762-ig a Sárospataki Re-

formátus Kollégium diákja volt, majd kivándorolt Oroszországba, ahol a Moszkvai Kórház mellett működő orvosi iskola hallgatója lett. Érdekes, hogy egy közlemény szerint Pesten, más szerint Jénában szerzett orvosi oklevelet (1, 2). Ennek ellent mond a *Szilvay* által facsimilében közölt moszkvai oklevél (3) 1764-ben orvos-sebészi oklevelet szerzett, majd az 1765-ben létesített Orvostudományi Intézet (Egyetem) anatómusa lett, emellett sebészként is tevékenykedett. 1777-ben az anatómia egyetemi tanára lett. A moszkvai Egyetem 1777–1778-as előadási listája tanúsítja, hogy anatómiai demonstrációit a kórházakban elhunyt betegek boncolásával illusztrálta és nemcsak a topográfiát, hanem a betegségek által okozott anatómiai elváltozásokat is demonstrálta. Ezen túlmenően igazságügyi orvostani boncolásokat is végzett, sőt ezekhez a vizsgálatokhoz mikroszkópot is használt. Tevékenységének nemzetközi elismerését jelentette, hogy 1781-ben a Leopoldina Academia (Jena) tagjai közé választotta. A sikeres sebész orvosi diplomára is vágyott, amit 1784-ben szerzett meg. A köztisztletnek örvendő orvostanár 1804-ben megalapította az első orosz orvostudományi társaságot. 1811-ben hunyt el, Moszkvában.

Munkásságát a mai napig nagyra értékelik az orosz orvostörténészek. Szerintük egyike volt azoknak, akik az orosz egyetemi orvosi oktatást európai szintre emelték. Számomra az is jelentős, hogy korát messze megelőzve megkísérelte a patológiai anatómia egyetemi oktatását. A Szecsenov Orvostudományi Intézetben a Patológiai Intézetet 1849-ben alapították meg.

IRODALOM: 1. *Sztocsik, A. M., Zatravkin, Sz. N.*: A Moszkvai Egyetem Orvosi Fakultása a 18. században (oroszul). Moszkva, 1996. 366. old. – 2. *Veszprémi I.*: Magyarország és Erdély orvosainak rövid életrajza. IV. kötet. Medicina, Budapest, 1970, 165., 349. old. – 3. *Szilvay K.*: Keresztúry Ferenc (1735–1811). Orvostörténeti Közlemények, 1961, 21–22., 54–103. – 4. *Szilvay K.*: Keresztúry Ferenc születésének 125. évfordulója alkalmából. Orv. Hetil., 1960, 101, 860. – 5. *Schultheisz E., Tardy L.*: Fejezetek az orosz–magyar orvosi kapcsolatok múltjából. Medicina, Budapest, 1960. 86–102. old. – 6. *Schultheisz E.*: Az orvoslás kultúrtörténetéből. Keresztúry Ferenc. Szerk.: Gazda István. Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület. Magyar Tudománytörténeti Intézet, Budapest–Piliscsaba, 1997. 233–239. old.

Szende Béla dr.

EANS 2001 – Budapest, augusztus 24–25.

Tisztelettel várjuk az

European Academy of Nutritional Sciences (EANS) Tudományos Társaság soron következő szimpóziómára, melyet Budapesten rendezünk 2001. augusztus 24–25. között, a Hotel Mercure Buda rendezvénytermeiben.

Az European Academy of Nutritional Sciences (EANS) több mint 30 éve működő tudományos társaság, amelynek Európa legkiemelkedőbb táplálkozás-tudósai a tagjai. A Társaság Európa különböző országaiban évente tartott szimpóziumai igen népszerűek mind a szakemberek, mind az élelmiszergyártók és -forgalmazók, közétkeztetők körében. A szimpóziumon módjában áll az élelmiszer-tudomány és az élelmezés gyakorlati szakembereivel is találkozni. A szimpóziumok nemcsak a szakmai tudományos eredmények kicserélésére, megvitatására adnak lehetőséget, hanem kitűnő alkalommal szolgálnak mind az élelmiszeripari, gyógyszeripari termékek, közétkeztetési eljárások, oktatási módszerek bemutatására is. A konferencia ideje alatt szponzorált (cég) szimpóziumok tartására is mód van. A szimpóziumokon való részvétel poszterbemutatására, illetve kiállítóként kiemelkedő lehetőséget kínál hazai és nemzetközi bemutatkozásra, illetve az ismeretség terjesztésére, erősítésére.

A szimpóziium elnöke J. J. R. Hermus (Hollandia)

Helyi szervezők

Barna Mária elnök

Szervezőbizottság

Rodler Imre (elnök)

Beke György
Czukur Bálint
Fehér János
Greiner Erika
Halmy László
Pintér Anikó
Zajkás Gábor

Tudományos szervezőbizottság

Bíró György (elnök)

Antal Magda
Biacs Péter
Fővényi József
Morava Endre
Szollár Lajos
Zajkás Gábor

Regisztráció: A regisztrációs és jelentkezési lap letölthető internetes honlapunkról: www.diamond-congress.hu/eans

A regisztráció határideje: 2001. március 31.

Regisztrációs díj: 13.000 Ft, amely magában foglalja a tudományos programokon való részvételt, a programfüzetet, az elhangzott előadások anyagát tartalmazó kiadványt és a kiállítás látogatását.

EANS 2001 Tervezett előadások

Main topic

Food-based preventive nutrition in Europe
Food-based preventive nutrition in Europe:
What is it? Does it exist indeed?
Prof. J. Huttunen, Finland

Fatty acid and cardiovascular disease
R. Poledne, Czech Republic
Dietary practice and lipid lowering drugs
Prof. I. Pręda, Hungary

The role of phytochemicals in fruits and vegetables in disease prevention
R. McLauchlan, United Kingdom
Nutritional prevention of oxidative stress
Prof. J. Fehér, Hungary

1st sub-topic

The role of plant proteins in the prevention of non-communicable chronic diseases – theory and practice
Physiological implications of proteins in particular plant proteins and dietary practice – an overview.
Prof. H. F. Erbersdobler, Germany
Importance of plant proteins in the pediatric practice
Prof. M. Giovannini, Italy

3rd sub-topic
The role of carbohydrates in the prevention of non-communicable diseases – theory and practice
Physiological role of carbohydrates in nutrition – an overview
G. Livery, United Kingdom
Dietary practice in carbohydrate nutrition
J. Fővényi, Hungary

5th sub-topic

The complexity of preventive nutrition (and general discussion)
The complexity of preventive nutrition: the heart of matter, the basis and essence of complexity
Prof. W. P. T. James, United Kingdom
The Mediterranean diet in the nutritional prevention
Prof. A. Trichopoulou, Greece
The enteral feeding as a tool of prevention
Prof. P. Fürst, Germany
Enteral feeding as a tool for rehabilitation
L. Harsányi, Hungary
The enforcement of consumers' protection in the preventive nutrition
Prof. A. Somogyi, European Commission, Brussels
The benefits of biotechnology and functional foods in the preventive nutrition
Prof. P. Biacs, Hungary

2nd sub-topic

The role of fats in the prevention of non-communicable chronic diseases – theory and practice
Physiological implications of fats in general
Prof. W. B. Szostak, Poland
Interactions between fats and other nutrients
Prof. L. Szollár, Hungary

4th sub-topic

The role of micronutrients (vitamins, macro- and microelements) in the prevention of non-communicable diseases – theory and practice
Importance of macro- and microelements
Prof. J. Aggett, United Kingdom
The role of vitamins in the preventive nutrition
U. K. Moser, Switzerland

Tudományos levelezés

Magyar Táplálkozástudományi Társaság 1085 Budapest Horánszky u. 24. Hungary
Tel.: +36 1 338-2855 Fax: +36 1 338-2043

Szimpóziium titkárság

Diamond Congress Kft., 1027 Budapest, Fő u. 68. Tel.: 1 214-7701 Fax: 1 201-2680
E-mail: diamond@diamond-congress.hu www.diamond-congress.hu